

Česká nová vlna

FAVh001 + FAVKh006

7. 10. 2020

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph.D.

Organizace kurzu

- Kurz je vyučovaný on-line formou, ale není synchronní
- Jednotlivé přednášky o cca 50 minutách budou k dispozici studentům v systému Medial. Nahrávky budou přibývat pravidelně každou středu, kromě týdnů s výukou zahraničních hostů. Nové lekce tedy nehledejte ve dnech **14. 10.** (FAVz086 Contemporary French Cinema), **28. 10.** (státní svátek) a **11. 11.** (FAVz085 Introduction Into Screenwriting Studies)
- Ve dnech **4. 11., 9. 12. a 13. 1. 2021** pro prezenční studenty, v soboty **5. 12. a 9. 1. 2021** pro kombinované studenty vždy v čase **15:00 – 16:30** na platformě MS Teams proběhne diskuze nad shlédnutými snímky, otázkami z listů k jednotlivým filmům; dále bude prostor na Vaše otázky stran výkladu i případné nejasnosti k organizaci kurzu. Tato setkání nejsou povinná.
- Filmy budou k dispozici ve studijních materiálech předmětu, stejně jako listy s informacemi a otázkami k vybraným titulům. Seznam filmů povinných ke zkoušce bude dodán do konce října.
- Způsob ukončení předmětu budu modifikovat s ohledem na aktuální situaci.

„Československý filmový zázrak“

X

„Některé filmy nové vlny by se měly promítat za trest“

“Zlatá šedesátá“

X

„Nová vlna jako mýtus?“

„Kvalitativní vrchol české kinematografie“

X

„Triumf marketingu nad obsahem“

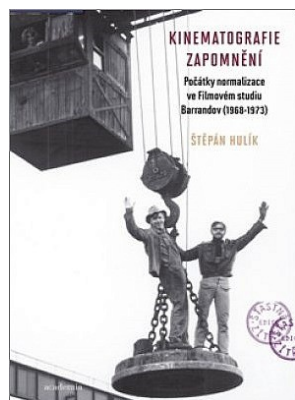
Továrna Barrandov
Svět filmařů a politická moc
1945–1970

Petr Szczepanik

SCREENING
MODERNISM

European Art Cinema, 1950–1980
ANDRÁS BÁLINT KOVÁCS

Vadí – nevadí

Česká filmová
cenzura
v 60. letech

Lukáš Skupa

Nová vlna jako kontinuita i zlom v domácí kinematografii

- Česká (československá) kinematografie jako lokální kinematografie, až do 60.let se ve světovém měřítku prosazují jen jednotlivé filmy (Extase, Siréna) X nová vlna jako svébytná národní škola, která se dovede sytit mezinárodními vlivy i navazovat na a rozvíjet domácí tradice
- NV nelze převést na společný jmenovatel, na jednolité styl nebo typ vidění, na určitou perspektivu >> typická je pro ni naopak různorodost autorských poetik i množství tvůrců, kteří se na točí filmy neschematické a autorské
- **Dvě hlavní tendence**
  1. Objektivně kritická, „veristická“ >> Miloš Forman, Ivan Passer, Jaroslav Papoušek; zpočátku také Věra Chytilová
  2. Filozofující podobenství a alegorie s různým stupněm stylizace >> Jan Němec, Evald Schorm, Věra Chytilová

Nová vlna pohledem dobových kritiků a publicistů

- Počátkem 60. let probíhaly na stránkách specializovaného tisku diskuze o povaze moderního československého filmu >> tvůrce k modernímu výrazu podněcuje a nástup nových filmařů podporuje
- Osa moderní vs módní
  - Československý moderní film může čerpat inspiraci ze zahraničí, ale nikoliv formou mechanické nápodoby, ale jako nástroj pro tříbení vlastního výrazu
  - Naopak módní film jen prázdně kopíruje zahraniční formální výboje, bez adekvátní obsahové či ideové hodnoty
  - >> Moderní československý film tak měl upoutat jak progresivní formou, tak myšlenkovou hodnotou, ideálně bytostně českou či dokonce komunistickou

“Pocitový” nebo “autentický” film

- První termín, kterým domácí publicisté označovali modernistické filmy, se objevuje kolem roku 1962 – v kinech filmy jako *Strop* (1961, r. Věra Chytilová), *Slnko v sieti* (1962, r. Štefan Uher), *Transport z ráje* (1962, r. Zbyněk Brynych), *Křik* (1963, r. Jaromil Jireš)
- >> nahlížení světa očima hrdinů, reprezentace myšlenkových proudů skrz subjektivní komentář, použití improvizovaných dialogů a monologů, skryté kamery nebo jiných prostředků, které přibližovaly divákům emoce postav
- V zájmu zachování kontinuity s domácí kinematografií se snímky připodobňují ke starším lyrickým filmům Vojtěcha Jasného nebo Františka Vlácil

“Pocitový” nebo “autentický” f

- Dalším ambiciózním filmům, které spadaly do této kategorie, se dostalo ostré kritiky. Jejich tvůrci se poté už k dalším experimentům neodhodlali nebo v Československu nenatočili už žádný film.
- *Tak blízko u nebe* (1963, r. Vladimír Brebera)
- *Letos v září* (1963, r. František Daniel)
- *Pražské blues* (1963, r. Georgis Sklenakis)
- *Bubny* (1964, r. Ivo Novák)
- *Třiatřicet stříbrných křepelek* (1964, r. Antonín Kachlík)
- částečně *Okurkový hrdina* (1963, r. Čestmír Mlíkovský).

“film-pravda”

- Český ekvivalent cinema-verité, objevuje se takřka souběžně s pocitovým filmem, ale na rozdíl od pocitového filmu termín naráží na nedostatečnou tradici těchto postupů
- Sloužil pro přesnější definici estetických strategií, které ve své rané tvorbě uplatňovala Věra Chytilová (*Pytel blech, O něčem jiném*) nebo Miloš Forman (*Konkurs*)
- Předznamenává finální termín „nová vlna“, který je ale nutné přizpůsobit domácímu prostředí – zejména zmírnit generační antagonismus a estetickou radikalitu

„Nová vlna“

- Pro lokální verzi NV se podle dobových publicistů stala dominantní autenticita:
  1. Obsazování neherců (autentičnost obrazová i dialogová)
  2. Skrytá kamera nebo její simulace
  3. Introspektivní dimenze NV (vnitřní svět postav, odmítání vnější dějovosti a podívané ve prospěch děje intelektuálního a citového).
- Okruh tvůrců, kteří do NV spadají, se rychle mění a postupně zužuje - v roce 1964 na 40 tvůrců, a mezi nimi jména jako Jaroslav Balík, Zdeněk Podskalský nebo Milan Vošmik, až po Miloše Formana a Věru Chytilovou nebo Pavla Juráčka.
- Z konce roku 1966 pochází slavný text Jaroslava Bočka “Nová vlna z odstupu.” Ten už pracuje se skupinou tvůrců, které pod NV řadíme dodnes, a v těch kategoriích, které se přibližně shodují s našim dnešním vnímáním NV (viz slide 5).